

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER  
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

24<sup>e</sup> JAARGANG

WOENSDAG 23 AUGUSTUS 1939

No. 1234.

## COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen;  
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries.

M. F. J. Cool — Secretaris van de Redactie.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

## INHOUD:

Blz.

De mechanisatie in den Nederlandschen landbouw door J. Horring.....	628
De invoer van fabrieksartikelen in de Nederlandsche Antillen en het aandeel daarin van de andere rijksteelen door Dr. W. C. Klein.....	629
De Rijksmiddelen over Juli .....	631
AANTEKENINGEN:	
De Mendelssohn-débacle .....	633
Ontvangen boeken .....	634
MAANDLIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen.....	634
De zichtbare suikervoorraden in de wereld .....	625
Statistieken:	
Groothandelsartikelen .....	636—637
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten .....	635, 633

## GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Nadat in de vorige verslagweek de flauwe houding van den Gulden als rechtstreeksch uitvloeisel van de Mendelssohn-déconfiture het meest opmerkelijke verschijnsel op de internationale wisselmarkten was, is deze week een verbetering ingetreden. Van 1.85% resp. 8.69 herstelden zich de noteringen van Dollars en Ponden tot 1.86% en 8.73½, waarna weer een lichte reactie intrad. Men mag aannemen, dat nog belangrijke posten niet zijn afgewikkeld, en die wetenschap blijft dan ook een pressie op de stemming voor den Gulden uitoefenen. Anderzijds heerschte op de eerste dagen na het bekend worden van de débacle en den toen ontstanen druk op den contanten Gulden vrij algemeen de opvatting, dat de koersdruk tijdelijk moest zijn, althans niet blijvend in dezelfde mate zich zou doen gelden. Immers, de beweging was alleen veroorzaakt, doordat op de contante markt een geconcentreerd aanbod ontstond ter liquidatie van later vervallende termijnen. Ware de liquidatie aldus geschied, dat telkens de vervallende posten werden afgewikkeld, dan zou de toestand niet anders zijn geweest dan wanneer de posten hun normaal verloop hadden gehad. Immers, ook dan zou Mendelssohn als koper van Ponden en Dollars deze contant hebben verkocht onder prolongatie van de termijnposten.

Toen echter deze verkoopen uit hoofde van liquidaties, die anders over eenigen tijd verdeeld zouden zijn, achter den rug waren, moest een herstel intreden, omdat het overheerschende aanbod wegviel. Zooals gezegd, blijven er nog heel wat posten boven de markt hangen, maar als deze geleidelijk vereffend worden, zullen deze op gemelde gronden geen anderen invloed op de contante koersen hebben dan bij normalen afloop, behalve natuurlijk wanneer de termijnverkoopers rente-arbitrage hebben toegepast en, als gevolg van de daling der termijnagio's nu de groote termijnkooper is weggevallen, deze posities afwikkelen.

In dit verband dient ook nog bedacht te worden, dat de latente tendens tot druk op den Gulden, die in de door de firma Mendelssohn elders opgenomen credieten schuldte — nl. in verband met de vraag naar buitenlandsche valuta's op het moment van terugbetaling dier voorschotten — door de déconfiture is weggevallen. Al met al is het moeilijk te voorzien, hoe het verdere verloop van de wisselmarkt zal zijn. Eenerzijds kan een herstel verwacht worden na de door geconcentreerde Guldenvraag veroorzaakte koersdalingen, anderzijds is moeilijk te voorspellen, wat de invloed der afwikkeling der nog niet afgedekte contracten zal zijn, hetgeen weer voornamelijk samenhangt met den omvang der rente-arbitrage.

Wat betreft Ponden, wordt de onzekerheid nog versterkt door de factoren, die speciaal op het koersverloop van deze valuta invloed uitoefenen. Alles wijst er op, dat de monetaire autoriteiten in Londen weerstand moeten bieden aan een zeer zwaren druk. Ondanks de maatregelen — als men de typisch Engelsche „voorschriften" als zoodanig mag aanmerken — tegen kapitaalexport schijnt toch een vrij omvangrijke kapitaalbeweging te bestaan, die natuurlijk mede veroorzaakt wordt door liquidatie van buitenlandsch Pondenbelang. Daarbij komt de normale seizoensdruk op het Pond en de eischen, die de bewapening en de leeningen aan geallieerden aan de Engelsche betalingsbalans stellen. De contante koers wordt nog steeds gesteund, maar de termijnnoteringen wijzen op toenemend wantrouwen in het verdere verloop.

Op de geldmarkt was weinig verandering te constateeren, de beleggingsmarkt was ongeanimeerd, sommige staatsfondsen bereikten den laagsten koers van het jaar, en in het begin van de nieuwe week zette deze tendens zich verder voort, waardoor bijv. de 3—3½ staatslening op 93 kwam.

## DE MECHANISATIE IN DEN NEDERLANDSCHEN LANDBOUW.

De toepassing van machines bij onzen landbouw — geen nieuw verschijnsel — schijnt de laatste jaren in versneld tempo toe te nemen.

Mechanische hulpmiddelen hebben zich reeds lang een plaats veroverd op de boerderij. De dorschmachine had al voor den wereldoorlog den vlegel zoo goed als geheel verdrongen. Ook het maaien van gras met de zeis behoort sinds jaar en dag tot de uitzonderingen.

Den laatsten tijd trekken vooral de vorderingen van het machinaal zichten de aandacht. Door de werkstaking in Groningen tijdens den oogst in 1929 deed men daar goede ervaringen op met de zichtmachine. Momenteel is het handzichten in Noord-Groningen bijna geheel verdwenen. Het bleef zelfs niet alleen bij mechanisch maaien; de graanmaaier-zelfbinder komt meer en meer in zwang, vaak voortbewogen door motortractie.

Op de drooggelegde gronden in de Wieringermeer is veel geëxperimenteerd met landbouwmachines. De mechanisatie is hier ver voortgeschreden. Bovendien stimuleerde het voorbeeld andere gebieden.

De graanverbouw — die gedurende de crisisjaren vrij sterk uitgebreid werd, als gevolg van de teeltbeperking van andere gewassen — is, althans op de grotere bedrijven, hard op weg geheel gemechaniseerd te worden. Bij de bewerking van gras tot hooi spelen mechanische hooischudders en hooiharken een steeds grotere rol. Maar ook voor de arbeidsintensieve gewassen — zooals aardappels en bieten — worden in toenemende mate machines gebruikt.

De invoering van motortractie is nog in opkomst. Men maakt gebruik van tractoren, zoowel als van voor dit doel omgebouwde tweede- of derdehandsche auto's. De motortractie brengt niet alleen een vermindering van het aantal paarden met zich mede, maar beteekent tevens een belangrijke besparing op menschenlijken arbeid, daar arbeidsmachines van grotere capaciteit gebruikt kunnen worden.

Statistische gegevens over het aantal machines of groote werktuigen in gebruik bij den landbouw zijn in ons land niet beschikbaar. Het eenige wat bekend is zijn de invoercijfers. Deze vertoonen een sterk conjunctureel beloop. In de ergste depressiejaren, 1932/3, was de invoer het laagst, nadien is er vrijwel over de heele linie een stijging te constateeren. De totale invoer van landbouwmachines was in 1936 en 1937 weer groter dan in 1930, maar in 1938 kleiner. De grootste toeneming laten de zaaimachines, graanmaaier-zelfbinders en de tractoren zien.

De invoercijfers alleen kunnen evenwel geen juiste indruk geven van den omvang der mechanisatie. Ook de binnenlandsche productie zou men moeten weten. Deze schijnt evenwel voor de groote landbouwmachines van minder beteekenis te zijn dan de invoer. Om tot betrouwbare conclusies te komen, zou men bovendien nog de voorraden bij den handel en den gemiddelden levensduur van elk soort landbouwmachine moeten kennen.

Eenvoudiger zou het zijn om per drie of vijf jaar de inventarisatie in den landbouw ook uit te strekken tot dit onderwerp.

### *Beperkte mogelijkheden in ons land.*

Niet voor elk bedrijf zijn de voorwaarden voor mechanisatie even gunstig. Men moet voldoende emplooi hebben voor een machine om de kosten van aanschaffing, onderhoud en gebruik eruit te halen. Dit houdt in, dat de bedrijven niet te klein mogen zijn. In Nederland overheerscht in aantal het kleinbedrijf. Slechts 13 pCt. van het totaal aantal bedrijven is groter dan 20 ha. Dit maakt evenwel ruim 42 pCt. uit van de totale oppervlakte cultuurgrond, in gebruik bij den landbouw.

De versnippering van den cultuurgrond in kleine perceelen met een ondoelmatigen perceelvorm — zoo-

als veel voorkomt in het Oosten en Zuiden van ons land — belemmert het gebruik van mechanische hulpmiddelen ook zeer. Ongetwijfeld zou toepassing van de ruiilverkaveling de kansen van de mechanisatie in deze streken zeer verhoogen.

Wel is het mogelijk, om gemeenschappelijk een machine te gebruiken. Een heel geslaagde samenwerking is het coöperatieve gebruik van de dorschmachine. Voor dit doel leenen zich evenwel niet zoo veel landbouwmachines. Vooral niet diegene, waarvan het gebruik samenhangt met gunstige weersomstandigheden en waarvan het onderhoud niet is opgedragen aan een derde.

Niet elke tak van landbouw leent zich evengoed voor mechanisatie. Hoe meer persoonlijke zorg en individueele behandeling vereischt worden, des te moeilijker is de toepassing van de machine. Daarom bieden de veehouderij en de tuinbouw relatief minder gelegenheid tot mechanisatie dan de akkerbouw. Maar ook in den akkerbouw hangt er veel van af, welke gewassen worden verbouwd; zoo zijn de granen hiervoor beter geëigend dan hak- en peulvruchten.

Hoewel de mechanisatie in ons land dus allerlei hinderpalen op haar weg vindt en de mogelijkheden daardoor beperkt worden, zijn voorloopig deze mogelijkheden nog lang niet alle uitgeput.

### *Eenige sociaal-economische aspecten.*

Mechanisatie in den landbouw heeft op zichzelf vele voordeelen; het werk, dat in den landbouw door de machine kan worden overgenomen, is vaak zeer zwaar en eentonig. De machine brengt juist in den landbouw groote verlichting van veel gezwoeg. De landbouwer ziet in de machine meer zijn sterke hulp, dan het ijzeren monster, dat hem tot slaaf maakt.

De behoefte aan arbeidskrachten in den landbouw vertoont groote toppen — bijv. in den oogsttijd. Door het inschakelen van machines kan deze extra-behoefte aan menschelijke arbeidskracht sterk vermindert worden. De arbeidsreserve kan dus kleiner zijn. In een tijd van groote werkloosheid durft men dit evenwel nauwelijks een voordeel te noemen.

De groote drijfveer voor mechanisatie is echter de belangrijke verlaging van kosten, die optreedt. De huidige prijzen van agrarische producten bieden slechts geringe winstmogelijkheden. Door den nood gedwongen wint de zuiver zakelijke, commercieele instelling meer en meer veld onder de landbouwers-werkgevers. Want de kostenverlaging wordt hoofdzakelijk verkregen door besparing op het arbeidsloon. Vroeger trachtte de boer de arbeiders nog meer aan het werk te houden, nu weet men, dat een steun-apparaat klaar staat. Sociaal gevoel wijkt terug voor het streven naar rentabiliteit.

Hoezeer de werkgelegenheid is afgenomen, blijkt uit een onderzoek, verricht onder auspiciën van de Directie van den Landbouw<sup>1)</sup>. Het onderzoek had betrekking op kleistreken met akkerbouw in de provincies Friesland, Zeeland, Groningen en Zuid-Holland.

Indexcijfers van de werkgelegenheid per ha  
(1927/'28 = 100).

	Friesland	Zeeland	Groningen	Noord-Holland
1927-'28 .....	100	100	100	100
1928-'29 .....	104	100	100	100
1929 -'30 .....	108	106	104	108
1930-'31 .....	92	100	93	100
1931-'32 .....	84	95	76	97
1932-'33 .....	85	88	77	90
1933-'34 .....	62	81	75	86
1934-'35 .....	56	80	75	81
1935-'36 .....	62	82	75	77

Het merendeel van de ongeveer 80 in het on-

<sup>1)</sup> Gepubliceerd in het Rapport van de Commissie Van der Waerden, bladz. 171.

derzoek betrokken bedrijven behoort tot de gróotere en groote bedrijven. De beteekenis van den arbeid van den bedrijfsleider en zijn gezinsleden is quantitatief in verhouding tot den betaalden arbeid niet zoo groot. De gegevens, waaruit de indexcijfers betreffende de werkgelegenheid per ha zijn berekend, hebben alleen betrekking op den betaalden arbeid. De sterke daling heeft verschillende oorzaken — o.a. extensivering, vergrooting van het aandeel van den gezinsarbeid —, maar een van de belangrijkste is waarschijnlijk de mechanisatie en rationalisatie.

Degenen, die het meest kunnen profiteeren van de mechanisatie zijn de groote bedrijven. Naarmate de bedrijven groter worden, neemt de hoeveelheid vreemde (betaalde) arbeid progressief toe en valt er dus meer te bezuinigen op arbeidsloon. Voor een bedrijf, dat bijna geheel kan drijven op de arbeidskracht van den bedrijfsleider en zijn gezinsleden, bestaat er weinig gelegenheid op den post arbeidsloon te besparen. Men kan één of ander landbouwwerktuig aanschaffen om ook in drukke seizoenen geen vreemde hulp noodig te hebben, of zichzelf den zwaarsten arbeid te verlichten, maar met het werkloos maken van eigen gezinsleden schiet men niets op. Dit maakt het waarschijnlijk, dat de mechanisatie in hoofdzaak op de grotere bedrijven — die ook overigens reeds betere voorwaarden bieden — tot volledige ontplooiing komt. De grotere bedrijven krijgen daardoor een voorsprong, wat hun tot stand komen zeker zal bevorderen.

In Duitschland en Engeland wordt de mechanisatie van overheidswege gepropageerd. Beide landen kampen met een tekort aan arbeidskrachten op het platteland. In ons land is de toestand geheel anders. Hier heerscht ook op het platteland een groote werkloosheid. Het bedenkelijke bij de mechanisatie in den Nederlandschen landbouw is, dat arbeiders uit hun werk gestooten worden, die in het vrije bedrijf elders ook geen onderdak kunnen vinden. Weliswaar scheidt de vervaardiging van landbouwwerktuigen in het binnenland werkgelegenheid en verruimt eveneens de invoer van landbouwmachines de mogelijkheden van den uitvoer en daardoor ook de werkgelegenheid. Dit kan in totaal evenwel bij lange na niet opwegen tegen het verlies aan werkgelegenheid in den landbouw. Daarvoor is additioneële productie noodig.

Privaat-economisch geredeneerd heeft de boer gelijk, — en het is zelfs zijn plicht — dat hij produceert met de geringste kosten. Het is evenwel zeer waarschijnlijk, dat de besparingen, die de boer maakt, niet opwegen tegen de lasten, die de gemeenschap tengevolge van de vergrooting der werkloosheid te dragen krijgt. Deze toestand komt niet alleen voor in den landbouw, maar evengoed — zoo niet in sterkere mate — in andere deelen van ons bedrijfsleven. De belangen van den enkeling en de volksgemeenschap loopen hier niet parallel. Het is echter juist de taak van de Overheid te trachten zoodanige voorwaarden te scheppen, dat de enkeling bij het nastreven van zijn belangen tevens het volksgeheel dient.

Het al of niet overgaan tot mechanisatie is tenslotte een quaestie van kostenvergelijking. De hoogte van het loon is hierin dus een belangrijke factor. Niemand zal durven beweren, dat de loonen van landarbeiders nog verder naar beneden kunnen in ons land. Zij zijn reeds zeer laag. Toch zou de mechanisatie geremd kunnen worden en dus werkgelegenheid behouden blijven, indien de loonkosten verlaagd zouden worden. Het instellen van loontoeslagen zou dit mogelijk maken. Waarschijnlijk is een systeem van bevordering der tewerkstelling in de bedrijven met behulp van loontoeslagen goedkooper voor de volksgemeenschap, dan werkverschaffing en uitkeering van steun aan werklozen. De concrete uitwerking van een stelsel van loontoeslagen zal ongetwijfeld heel wat moeilijkheden medebrengen. De huidige toestand is evenwel uit nationaal-economisch gezichtspunt in hooge mate onbevredigend.

J. HORRING.

## DE INVOER VAN FABRIEKSARTIKELLEN IN DE NEDERLANDSCHE ANTILLEN EN HET AANDEEL DAARIN VAN DE ANDERE RIJKSDEELEN.

### *Levensmiddelen.*

In aansluiting op mijn voorafgaande artikelen<sup>1)</sup> volgt hieronder een beschouwing omtrent de invoermogelijkheden van enkele fabrikaten in de Nederlandsche Antillen.

*Melk.* Dit artikel dient grootendeels voor lokaal gebruik en een klein deel voor scheepsapproviandeering. De invoer van melk en melkpoeder bedraagt tezamen f 390.000. De melk is meestal ongesuikerd-gecondenseerd. Terwijl Nederland in 1936 voor ca. 30 pCt. in den invoer van alle melksoorten, incl. melkpoeder, bijdroeg, en ook tevoren zelden meer importeerde, werd dit in 1937 75 pCt. Deze plotselinge stijging is te danken aan het feit, dat de groote Amerikaansche maatschappij, de General Milk Corporation, het kleine deel van haar totalen afzet, dat zij in Curaçao plaatst, vanaf 1937 in Nederland liet fabricereen. Dit is vermoedelijk een valutakwestie. Nederland profiteert nu van den inkoop van melk hier te lande en van het arbeidsloon in de fabriek, die de Corporation hier stichtte. Melk is, naast kaas, één van de zeer weinige artikelen, die de Amerikanen op Aruba, zij het ook onder een Amerikaansch merk, uit Nederland betrekken.

Dat de vracht Europa—Curaçao, al is ze hooger dan die Vereenigde Staten—Curaçao, geen beletsel hoeft te zijn voor geslaagde concurrentie door Europeesche fabrieken, althans bij hoogwaardige artikelen, wordt door dit geval bewezen. Voor *melkpoeder* zal dit ook wel gelden, maar deze invoer (f 68.000) komt desondanks sinds jaren geheel uit de Vereenigde Staten. Toch is Nederland hierin gespecialiseerd en exporteerde het bijv. in 1937 daarvan voor 5 miljoen gulden.

*Boter.* Bij *kunstaboter* verzorgt Nederland vrijwel den geheelen import (f 127.000 van de f 134.000) en dit is al vele jaren zoo geweest.

Bij de *natuurboter* leverden de Vereenigde Staten en Denemarken samen voor f 93.000 op een totalen invoer van f 224.000 en is Nederland's positie bevredigend met een cijfer van f 124.000<sup>2)</sup>.

*Geconserveerde groenten.* Bij een zoo hoogwaardig product zal de vracht, evenmin als bij zuivel en eieren, ertoe kunnen leiden, dat Nederland niet concurreeren kan met dit bij uitstek nationale artikel, waarvan het in 1937 en 1938 (inclusief gedroogde groenten) voor ruim 2 miljoen Gulden naar allerlei landen uitvoerde. In onze Antillen leverde het voor f 55.000, waarvan ca. ¼ naar Aruba, en de Vereenigde Staten leverden voor f 74.000, waarvan ca. ⅔ naar Aruba. Er is geen reden, waarom Nederland, waarvoor groentenexport een nationaal belang is, hierin geen grooter aandeel zou krijgen<sup>3)</sup>. Men bedenke, dat wij nog steeds groenten moeten vernietigen en dat

<sup>1)</sup> Zie E.-S.B. d.d. 26 Juli en 2, 9 en 16 Aug. jl.

<sup>2)</sup> Bij melk en boter moet overigens worden opgemerkt, dat de grondstof voor deze producten in Nederland, evenals in ieder ander land, een kostprijs heeft, die ligt boven de opbrengst, welke verkregen wordt bij verkoop der producten tegen wereldmarktprijs. In verband daarmee en ter voorkoming van de verarming van het Nederlandsche boerenbedrijf worden de producenten van de melk ondersteund uit bedragen, die door den Nederlandschen consument worden betaald in den vorm van heffingen op in Nederland verkochte producten. De voordeelen van meer Nederlandschen boterexport naar Curaçao zijn dus vooral gelegen in de handhaving en uitbreiding van de Nederlandsche exportmarkten voor zuivelproducten, aangezien aangenomen mag worden, dat in latere jaren ook de export weer op een ten aanzien van de grondstof loonend prijsniveau zal komen.

<sup>3)</sup> In 1938 bedroeg de invoer van geconserveerde groenten uit Nederland in Curaçao reeds f 92.000; wij gaan dus den goeden kant uit.

onze busgroentenproductie desondanks kortgeleden werd ingekrompen, omdat er niet voldoende exportgelegenheid is!

*Gouvernementsbestellingen.* Bij groenteconserven, aardappelen, zuivelartikelen, eieren, rijst, suiker, enz. spelen de bestellingen van het Gouvernement van Curaçao een zekere, hoewel geringe, rol. Zonder dat mijn nasporingen volledig zijn, heb ik de meening gekregen, dat door dit Gouvernement niet voldoende op levering door Nederland of Suriname wordt aangedrongen. Dit geldt zeker voor verfwaren, waarover later.

#### *Kleding.*

*Manufacturen en modewaren.*<sup>4)</sup> Bij dezen import speelt Japan een groote rol; zijn invoer, die grootendeels uit manufacturen bestaat, is in de jaren 1932—1937 meer dan verzevenvoudigd; hij kwam van f 386.000.— op f 2.924.000.—. De manufacturen en andere textielwaren maken hiervan f 2.551.000.— uit. In tegenstelling met Nederlandsch Oost-Indië wordt Japan hier op den voet gevolgd door de Vereenigde Staten met f 2.024.000.— (incl. Portorico).

Dat Twente en Brabant vrijwel afwezig zijn, zou de lezer, na kennisneming van dit laatste feit, niet hebben durven voorspellen, maar toch is het zoo. Nogmaals er op wijzende, dat bij zulke hoogwaardige artikelen (eenige duizenden guldens per ton) de vracht niet van veel gewicht kan zijn, wekt het verwondering, dat de Vereenigde Staten zoo'n groot aandeel in dezen import hebben. Hier speelt de gewendheid aan zekere merken een groote rol en volgens sommigen steunen de Vereenigde Staten hun uitvoer met verkapte subsidies. Van bevoegde zijde wordt dit echter tegengesproken. Wat de vracht betreft, blijkt deze bij melk, die een waarde heeft van f 0.20 per kg reeds weinig invloed uit te oefenen, en natuurlijk is deze factor bij manufacturen van f 2.— tot f 6.— per kg nog meer te verwaarloozen.

In 1937 voerde Nederland bij een totalen textielimport in Curaçao, exclusief garens, poetskatoen, touw en zakken, van f 5.459.000.— (artikelen 182 t/m. 216 der Curaçaosche invoerstatistiek) slechts voor f 123.000.— in, tegen de Vereenigde Staten inclusief Porto Rico voor f 2.024.000.— en Japan voor f 2.551.000.—.

De invoerposten, die vrij groote bedragen vertegenwoordigen en waar Nederland m.i. een veel te kleine rol speelt in vergelijking met overig Europa en de Vereenigde Staten, zijn de volgende zes:

#### *a. Katoenen manufacturen (stukgoed).*

Van het totaal van f 339.000.— leverde Nederland voor f 13.000.—, de Vereenigde Staten voor f 40.000.—, Engeland voor f 81.000.— en Japan voor f 171.000.—. In deze posten zitten artikelen als gebleekt katoenen stukgoed, waarvan Nederland voor f 18.600.000.— naar Nederlandsch Oost-Indië leverde in 1937 tegen f 1.600.— naar Curaçao en f 3.500.— naar Suriname.<sup>5)</sup> Voorts zit hierin geveerd, bedrukt en bontgeweven katoen. De behoefte der kleermakers op de Nederlandsche Antillen aan drill voor witte en khaki-pakken valt onder dit artikel. De in de volgende kolom afgedrukte tabel geeft een overzicht.

In een Engelsch land als Britsch Guyana komen van een invoer van katoenen stukgoed van ca. 700.000 dollar voor 633.000 dollar uit Engeland en voor 2000 dollar uit Japan; een en ander is het gevolg van een doelbewuste nationale tarievenpolitiek.

#### *b. Wollen manufacturen (stukgoed):*

Hierin zit veel halfwollen stof voor tropische heerenkleding (palmbeach, enz., zooals men die op Curaçao veel draagt). Bij dit artikel ziet men duidelijk, dat de vracht bij manufacturen van weinig belang is, want van het invoertotaal van f 61.000.—

<sup>4)</sup> Gemaakte kleding is een belangrijk onderdeel, omdat alles geïmporteerd wordt en de lokale kleedermakerij zeer onbetekenend is.

<sup>5)</sup> Cijfers voor 1938 analoog.

#### Jaar 1937. Katoenen manufacturen (stukgoederen.)

Soort	Gebleekt	Geveerd	Bedrukt	Bontgeweven	Andere soorten	Totaal
Ned. uitv. totaal	f 19.6	f 7.2	f 8.1	f 8.9		
Uitv. van Ned. naar Ned. O.-I.	„ 18.6	„ 6.—	„ 2.5	„ 5.9		
(Bovenstaande getallen in miljoenen guldens; onderstaande in guldens).						
id. naar Curaçao	f 1.600	f 3.000	f 1.500	f 4.000		f 13.000
id. nr. Suriname	„ 3.500	„ 5.000		1.800		
Totaal invoer uit alle landen in Curaçao ....	f 339.000					
(grootendeels uit Japan, de Vereenigde Staten en Engeland).						

levert Europa voor f 55.000.—. Dit is echter niet Nederland, doch Engeland (f 1.000.—, respect. f 52.000.—).

#### *c. Heerenpakken.*

Van de f 538.000.— invoerwaarde leverde Nederland voor f 3.000.—, de Vereenigde Staten en Portorico voor f 420.000.—, Engeland voor f 33.000.— en Japan voor f 18.000.—. Bij damescostuums domineeren de Vereenigde Staten nog meer. De Amerikaanse modellen hebben een beteren pasvorm dan de Nederlandsche en zoodoende komt Nederlandsche confectie, die bovendien duurder is, er niet in.

#### *d. Overhemden.*

Van dezen f 311.000.— grooten post was Nederlands aandeel f 3.000.—, dat van de Vereenigde Staten f 224.000.—, Japan f 79.000.—, Engeland f 3.000.—.

*e.* Wij willen, last but not least, hierbij de zijden (kunstzijden) manufacturen behandelen. Deze post vertegenwoordigde in 1937 de enorme som van f 1.300.000.—. Hiervan leverde Japan voor f 1.237.000.—, Nederland nam er voor f 700.— aan deel, Engeland voor f 10.000.—, de Vereenigde Staten voor f 18.000.—. Men dient er in dit Nederlandsche gebiedsdeel naar te streven, dat het Nederlandsche aandeel gelijk wordt aan dat van Engeland en Amerika tezamen. Ter vergelijking diene, dat in Britsch Guyana op \$ 213.000 aan kunstzijden stukgoed uit Engeland voor \$ 120.000 kwam en uit Japan voor \$ 16.000; hier werken echter preferentiele tarieven en contingentering in Britsche richting.

*f.* Ditzelfde geldt voor kousen, waarbij Nederland in het totaal van f 214.000.— met f 800.— deelt tegen de Vereenigde Staten met f 1.10.000.— en Japan met f 68.000.—.

De mode speelt een rol bij heerenpakken, overhemden, e.d. Wellicht zijn deze artikelen, in hoevele soorten Nederland ze thans ook maakt, toch niet precies overeenkomstig datgene, wat de Amerikaansch georiënteerde mode van onze Antillen, b.v. bij overhemden, wil en vooral Aruba met zijn Amerikaanse bevolking zal weigeren iets te koopen, dat van deze mode afwijkt, ook al zou er een klein prijsverschil zijn. Ook op Curaçao zijn practisch alleen Amerikaanse witte pakken en overhemden te krijgen. Nederland voert er *letterlijk niets* in, wat zéér opvallend is en op de sterk Amerikaanse oriëntatie der handelaars aldaar wijst; Japan speelt op Aruba een rol bij katoenen stukgoed (ongeveer de helft), zijden stukgoed (f 486.000.— van de f 492.000.—!), beddegoed (ca. 1/3) en bij zijden overhemden (alles).

Men denke niet, dat de groote Japansche import, b.v. op het gebied van zijde, uit natuurlijke zijde bestaat, die Europa en de Vereenigde Staten weinig leveren. Het overgrootste deel der zijde is blijkens ingewonnen inlichtingen kunstzijde en dus wel degelijk een zeer courant Amerikaansch en Europeesch product.

Bij sommige artikelen, bij stukgoederen en vooral bij confectie (modewaren), zal het voor Nederlandsche fabrieken niet loonen om voor het in vergelijking met Nederland en Nederlandsch Oost-Indië relatief kleine

West-Indische afzetgebied de dessins en de modellen te maken, die men daar wil, voorzover deze in de andere Rijksdeelen niet zullen gaan. Maar voor vele artikelen en dessins kunnen volgens deskundigen deze bezwaren onmogelijk gelden.

Wat Nederland levert, is nog van eenige — zij het ook zeer geringe — beteekenis bij katoenen stukgoederen (f 13.000.—) en tafelhoed (f 5.000.—). Engeland levert vooral stukgoederen (f 169.000.—) en heerenpakken (f 33.000.—). Engeland kan gemakkelijker dan Nederland deze markt bewerken, omdat het in zijn eigen West-Indische koloniën ook levert. Deze zijn economisch belangrijker (Jamaica, Trinidad) dan onze Antillen en Suriname en hebben behoeften, analoog aan die van Curaçao.

Schrijver dezes deelt niet de meening van diegenen, die van oordeel zijn, dat zonder *handelspolitieke regeringsmaatregelen* (als voor Nederlandsche fabrieken preferentiele invoerrechten of contingentteering) deze belangrijke textielmarkt voor Nederland niet te veroveren is. In Oost-Indië waren deze maatregelen nodig wegens de Japansche concurrentie, die daar elk Europeesch land, incl. de Vereenigde Staten, ver achter zich liet; *hier is echter de Amerikaansche naast de Japansche invoer van veel belang en het lijkt voor Nederland in het geheel geen onmogelijke taak op den import uit de Vereenigde Staten terrein te veroveren*. Dit geldt o.a. voor katoenen stukgoed (Vereenigde Staten f 40.000.—; Nederland f 13.000.—); tafel- en beddegoed (resp. f 54.000.— en f 8.000.—); heerenpakken (resp. f 420.000.— en f 3.000.—); overhemden (resp. f 224.000.— en f 3.000.—); kousen (resp. f 110.000.— en f 800.—). In andere gevallen is op Engeland terrein te winnen. Om deze reden ligt het niet voor de hand aan het aan den vrijhandel verknochte en internationaal georiënteerde Curaçao Oost-Indische voorbeelden op te dringen. Wij wijzen echter met nadruk op het feit, dat Nederland juist met textielwaren — het grootste van alle fabrieksimportartikelen in de Nederlandsche Antillen — de allerkleinste rol speelt (nog geen 2.5 pCt.).

Bij de toenemende autarkie der landen rondom ons en de toenemende sluiting van die markten voor onze artikelen, acht ik dit een zeer betreurenswaardig feit.

*Schoenen.* Bij deze categorie is blijkens de cijfers in den totalen invoer, met een waarde van f 546.000, Nederland met ca. 1 pCt. en Tsjecho-Slowakije met 27 pCt. geïnteresseerd. Hier gelden vele der voor de manufacturen en modewaren gemaakte opmerkingen. Gemakkelijk zal deze markt niet te veroveren zijn. In grotere afzetgebieden, als bijv. Nederland zelf, is de Nederlandsche schoenenindustrie (evenals trouwens de confectie-industrie) erin geslaagd om, o.a. door het maken van Amerikaansche modellen en het gebruik van Engelsche merknamen, den invoer uit Engeland en Amerika te doen verminderen, weliswaar niet zonder Regeeringshulp (schoenenwetje, contingentteering). Bovendien koopt het regenarme Curaçao goedkope schoenen, die niet zwaar, degelijk en waterdicht behoeven te zijn, zooals ten onzent vereischt is en waarop onze industrie dus is ingesteld. Amerika is bovendien sterk in modieuze sportmodellen, die men op Curaçao wil. Tsjecho-Slowakije maakt juist goedkoop en bruikbaar schoeisel. Het percentage voor Tsjecho-Slowakije (27 pCt.) is dan ook begrijpelijk. In Curaçao let men meer op lagen prijs dan op kwaliteit. De Tsjechische schoen heeft een invoerwaarde van f 1.50 per paar, die van de Vereenigde Staten een van f 3.00 en de minder gezochte Nederlandsche schoen kost f 3.50 per paar.

#### *Chemicaliën.*

*Verfwaren* spelen hier de grootste rol naast geeneemiddelen e.d. In 1937 bedroeg de verimport f 608.000. Het groote Aruba oliebedrijf had hiervan iets minder dan de helft nodig, al is de invoer van f 290.000 aan verf op Aruba niet geheel voor de

Lago-fabrieken en -tankschepen bestemd, doch ook voor de tankinstallatie der Arend Petroleum Mij. Van den totalen verfinvoer levert Nederland slechts ca. 15 pCt. (f 91.000).

Van den invoer op het eiland Curaçao, die vermoedelijk slechts voor een zeer klein deel naar Aruba verder verhandeld wordt en die totaal f 314.000 bedroeg, komt zeker  $\frac{1}{5}$  voor rekening van de fabrieksinstallaties van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij en van de 37 tankschepen der Curaçaosche Stoomboot Maatschappij; het  $\frac{1}{5}$  deel is wellicht voor Gouvernements- en particuliere gebouwen, -schepen en havenwerken bestemd. Ik heb van bevoegde zijde vernomen, dat bij de Gouvernements-bouwwerk-aanbestedingen, die voor 1939 rond f 700.000 zullen bedragen, en bij de op rond f 150.000 geraamde posten voor onderhoud van gebouwen e.d., geen Nederlandsche verf wordt voorgeschreven<sup>9)</sup>. Toch zit hierin zeker voor f 10.000 à f 15.000 aan benodigde verf. Ook de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij en de Curaçaosche Stoomboot Maatschappij moeten wel een zeer groot deel van haar verfbehoefte uit Engeland betrekken, want aan den geheelen invoer op het eiland Curaçao neemt Engeland voor f 183.000 en Nederland voor f 86.000 deel, en ik taxeer, dat zij minstens  $\frac{3}{4}$  hiervan betrekken. Vermoedelijk bestaat de Engelsche invoer vooral uit tankverf en verf voor de schepen der C.S.M.

De Nederlandsche chemische industrie en ook haar onderdeel, de verfindustrie, zijn goed georganiseerd. M.i. zou het loonen om te pogen met vereende krachten een grooter deel van den Curaçaoschen verfinvoer te veroveren.

Bij *allerlei niet besproken artikelen* is Nederland's of Suriname's positie bij den invoer in de Nederlandsche Antillen bevredigend. Bij Nederlandsche artikelen geldt zulks voor kaas, melk, gedistilleerd, margarine, kunstreuzel, ham, bier, dakpannen, zwavelzuur enz. Opmerking verdient, dat in Suriname voor een grooter aantal Nederlandsche invoerproducten een bevredigende toestand bestaat dan in Curaçao.

Dr. W. C. KLEIN.

## DE RIJKSMIDDELEN OVER JULI.

### *Algemeen beeld.*

Na de eerste zes vrij normale maandopbrengsten, die in het eerste halfjaar werden ontvangen, biedt de middenstaat over de afgelopen maand een ware verrassing. Het totaalcijfer van de „overige”, d.w.z. niet-directe, heffingen belooft f 50.026.200, hetgeen een recordopbrengst beteekent als in jaren niet werd verkregen. Men moet tot Mei 1930 teruggaan om een opbrengst te vinden, die boven de f 50 miljoen uitkomt. En ook toen stak deze opbrengst hoog uit boven de destijds normale ontvangsten. In vergelijking met dezelfde maand van het vorige jaar vertoont de opbrengst van Juli j.l. een vooruitgang van f 10.571.100. De gemiddelde totale maandraming werd zelfs met f 13.215.800 overschreden. Merkwaardig is ook, dat de stijging zich over vrijwel de geheele linie voltrok. Slechts een drietal middelen (de wijnaccijns, de zegelrechten en de registratierechten) konden de opbrengst van Juli 1938 niet halen, waarbij bovendien moet worden bedacht, dat de twee laatstgenoemde heffingen toen nogal aan den hoogen kant waren. Dat de ontvangsten der zoo juist verstreken maand zoo belangrijk boven het gewone peil uitkomen, is in hoofdzaak te danken aan de omzetbelasting, die f 6.627.000 van de totale toeneming voor haar rekening nam. Daarnaast moet nog worden gewezen op de dividend- en tantiëmebelasting en de invoerrechten, die tezamen een accres van bijna f 3 miljoen aanwezen. Ook met betrekking tot de raming maken de afzonderlijke middelen ditmaal geen kwaad

<sup>9)</sup> Evenmin als Nederlandsch glas, dakbedekking, hang- en sluitwerk. Wel schrijft men Nederlandsche cement voor.

figuur. Alleen de geslachtaccijns, de wijnaccijns, de zegelrechten en de registratierechten bleven bij de verwachting ten achter.

Het spreekt wel vanzelf, dat het gunstige resultaat van de afgelopen maand het overzicht over de reeds verstreken maanden van het jaar aanmerkelijk verbeterde. De totale opbrengst over de eerste zeven maanden bedraagt *f* 274.026.000 tegen *f* 256.689.200 over hetzelfde tijdvak van het vorige jaar en bij een evenredige raming van *f* 257.672.900. In vergelijking met het vorige jaar droegen elf middelen tot de verhooging bij met een gezamenlijk bedrag van *f* 25.267.300; de overige zes middelen liepen tezamen terug met *f* 7.930.500. Wat de raming betreft, was de verhouding dezelfde. Elf middelen overschreden de raming met in totaal *f* 19.372.300; de overige zes middelen brachten tezamen *f* 3.019.200 minder op dan waarop blijkens de raming was gerekend.

#### *Dividend- en tantiëmebelasting.*

Zoals reeds hierboven werd opgemerkt, was de dividend- en tantiëmebelasting een der heffingen, welke een belangrijke stijging vertoonden. De ontvangst bedroeg ditmaal *f* 8.181.200, een opbrengst, welke tot dusver slechts éénmaal werd gehaald (in Juli 1937). Er kwam *f* 1.284.300 meer binnen dan in Juli 1938, toen de ontvangst ook reeds zeer bevredigend was. Blijkbaar hebben de meeste ontvangsten zich ditmaal in de maand Juli geconcentreerd. Ondanks den sterken vooruitgang van de afgelopen maand is echter tot dusver in het loopende jaar maar *f* 153.800 meer ontvangen dan in de eerste zeven maanden van 1938. Dit resultaat is minder gunstig, vooral, indien in aanmerking wordt genomen, dat de ontvangst van de eerste zeven maanden van dit jaar den invloed van de in Mei 1938 ingevoerde 20 nieuwe opcenten ondervond. Alles hangt er dus maar van af, hoe de ontvangsten in de eerstvolgende maanden zullen verlopen.

#### *Invoerrechten.*

Ook de invoerrechten waren ditmaal buitengewoon hoog. De ontvangst beliep *f* 9.848.800, d.i. *f* 1.706.700 meer dan in Juli 1938 en *f* 1.848.800 boven de maandraming. Het blijkt wel, dat de met 1. Maart j.l. in werking getreden tariefsverhoging belangrijke extra baten voor 's Rijks schatkist oplevert. Gedurende de eerste zeven maanden kwam reeds *f* 11.092.800 meer binnen dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Toch is de wijziging van het tarief niet de eenige factor, waardoor de ontvangsten werden gestimuleerd. Immers, uit de nog steeds stijgende ontvangsten van het statistiekrecht (ditmaal met *f* 29.900) valt af te leiden, dat onze geheele buitenlandsche handel in omvang is toegenomen. Laatstgenoemde heffing verschaftte over het tijdvak Januari t/m. Juli een surplus van *f* 73.100 boven de gelijknamige maanden van het vorige jaar; in dit cijfer weerspiegelt zich de abnormale voorraadvorming in binnen- en buitenland. Voorts doen de invoeren van defensiemateriaal hun invloed gevoelen.

#### *Accijnzen.*

Met de accijnzen verloopt het over het algemeen goed. Het zout gaf ditmaal *f* 27.400 méér; toch toonden de eerste zeven maanden nog een achterstand van *f* 161.000 bij het vorige jaar. De geslachtaccijns leverde *f* 3.200 meer op dan in Juli 1938; door de lage ontvangsten van het eerste halfjaar is de opbrengst van de eerste zeven maanden nog *f* 99.600 bij die van hetzelfde tijdvak van 1938 ten achter gebleven. De wijnaccijns was ditmaal de eenige accijns, die een teruggang vertoonde (van *f* 2.200); de eerste maand van het kwartaal is voor deze heffing echter van weinig belang; gerekend over zeven maanden geeft 1939 een toeneming te zien van *f* 66.300. De gedistilleerdaccijns geeft den laatsten tijd herhaaldelijk een stijgende ontvangst; het surplus bedraagt ditmaal *f* 28.900 en deed den in de reeds verstreken

maanden van het jaar verkregen voorsprong oplopen tot *f* 693.400<sup>1)</sup>. Het bier verschaftte *f* 30.800 méér; ook deze heffing geeft den laatsten tijd bevredigende ontvangsten (over zeven maanden bedraagt de vooruitgang *f* 397.800). Bepaald opvallend zijn de hooge baten, die door den suikeraccijns worden opgeleverd (toeneming ditmaal *f* 891.500). Zelfs indien men met een verschil in crediettermijnen rekening houdt, waardoor althans de hooge opbrengst van de afgelopen maand verklaard is, is het zeer bevredigend, dat 1939 tot dusver *f* 2.157.400 meer voor de schatkist heeft opgeleverd dan het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar. Tenslotte de tabaksaccijns, die een voordeelig verschil liet zien van *f* 336.800 (over zeven maanden bedraagt de toeneming *f* 731.500). De totale indruk, door de hier besproken middelengroep gewekt, kan niet dan gunstig zijn. De koopkracht is blijkbaar toegenomen, gezien de uitzetting van het verbruik.

#### *Andere indirecte heffingen.*

De belasting op gouden en zilveren werken nam toe met *f* 6.200 (over 7 maanden met *f* 35.200). De omzetbelasting bracht het recordbedrag van *f* 11.441.300 in 's Rijks schatkist. De gewijzigde betalingsregeling brengt mede, dat de belasting, die bij aanslag wordt geïnd, thans in de eerste maand van het kwartaal wordt ontvangen. Bovendien beteekent de jongste wetswijziging ook een zwaardere heffing. Gerekend over zeven maanden kon dan ook *f* 9.665.000 meer worden geboekt dan in hetzelfde tijdvak van 1938. De opbrengst der couponbelasting kwam iets boven die van dezelfde maand van het vorige jaar (voordeelig verschil *f* 2.100). Over zeven maanden beloopt de achterstand evenwel *f* 193.700.

De z.g. conjunctuurheffingen vertoonen nog steeds een inzinking. Aan zegelrechten kwam *f* 647.600 minder binnen, waarvan *f* 206.400 op rekening komt van een trager vloeien van de beursbelasting. Er gaat weinig in den geldhandel om. Toch waren de zegelrechten iets hooger dan in de voorafgaande maanden. Dat de opbrengst zoo ongunstig afsteekt tegen die van Juli 1938 is een gevolg van de omstandigheid, dat de ontvangsten toen vrij hoog waren. De registratierechten wezen door de stagnering van den handel in vast goed een lager opbrengstcijfer aan van *f* 175.100. Ook hier moet worden opgemerkt, dat de opbrengst van Juli 1938 verhoudingsgewijs aan den hoogen kant was. Niettemin is de loop van deze middelengroep teleurstellend. Aan zegelrechten werd in de eerste zeven maanden *f* 1.571.600 minder geheven dan in het vorige jaar, aan registratierechten *f* 907.300 minder.

De successierechten waren ditmaal *f* 416.200 hooger, doch overtroffen de raming met niet meer dan *f* 46.200. De eerste maanden van het jaar waren vrij ongunstig; ten opzichte van  $\frac{7}{12}$  der raming bestaat althans nog een tekort van *f* 662.000. Een vergelijking met het vorige jaar valt al zeer in het nadeel van 1939 uit: tot dusver is een achterstand ontstaan van *f* 4.997.300, welke echter grootendeels te wijten is aan de uitzonderlijk hooge ontvangst van Mei 1938. De loodsgelden liepen vooruit met *f* 4.900; over zeven maanden bedraagt de stijging *f* 201.100. Een dergelijke toeneming is voor een klein middel als de loodsgelden, waarvan de geheele jaarraming slechts *f* 750.000 beloopt, van bijzondere beteekenis.

#### *Directe belastingen.*

Bij de directe belastingen is de invloed van het nieuwe belastingjaar thans merkbaar. In totaal was op ultimo Juli j.l. een bedrag van *f* 95.614.400 op

<sup>1)</sup> Terecht wijst een belangstellend lezer erop, dat wij ons vergisten, toen wij in het vorige middenoverzicht schreven, dat de maand Juni 1939 een vervaldag van den krediettermijn minder telde dan Juni 1938. In werkelijkheid telden de genoemde maanden beide vijf crediettermijnen. De voortdurende stijging in opbrengst van den gedistilleerdaccijns blijft er intusschen even opmerkelijk om.



kohier gebracht. Vergeleken met den stand van de overeenkomstige dienstjaren op 31 Juli 1938 betekent dit een vooruitgang van f 8.409.500. Deze toename is in hoofdzaak te danken aan de inkomstenbelasting, welke thans f 9.269.300 hooger te boek staat. Zooals reeds meermalen werd opgemerkt, is hierin nog de verbetering van de conjunctuur in 1937 te onderkennen, terwijl een tweede oorzaak voor de stijging is te zoeken in de verhooging van de opcenten. Ook zijn ditmaal enkele zeer hoge aanslagen opgelegd.

De vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I vertoonen ditmaal een lager kohierbedrag. Dit is echter wellicht aan toevallige omstandigheden toe te schrijven, zoodat de achterstand in de volgende maanden wordt ingehaald. Niettemin is het nadeelige verschil bij de verdedigingsbelasting I niet onbeduidend (f 821.700). Bij de belasting van de doode hand is de stijging (f 63.000) waarschijnlijk het gevolg van de snellere aanslagsregeling. Tenslotte moge nog worden opgemerkt, dat de rijwielbelasting I in 'de afgelopen maand f 3.683.000 heeft opgebracht tegen f 3.595.700 in Juli 1938. Tot dusver kwam in 1939 f 64.100 meer binnen dan in de eerste zeven maanden van het vorige jaar. Eerst aan het einde van de volgende maand kan echter een eenigszins zuivere vergelijking worden getrokken:

### AANTEKENINGEN.

#### De Mendelssohn-débâcle.

De val van het bankiershuis Mendelssohn is, wat oorzaken en gevolgen betreft, nog geenszins volledig te overzien. Maar hetgeen tot nu gebleken is, levert toch voldoende materiaal om de voornaamste aspecten van het geval te kunnen belichten.

Wat betreft de oorzaken, kan men kort zijn. Wanneer men den staat van activa en passiva <sup>1)</sup> aanschouwt, dringt zich slechts één vraag op: hoe het mogelijk is, dat de financiering van een zoo topzware positie niet reeds veel eerder is vastgelopen. Dat het mogelijk is om maanden achtereen, bij een commanditair kapitaal van 6½ miljoen, rond 300 miljoen engagementen te hebben loopen, kan slechts toegeschreven worden aan een biologeerende overredingskracht van den leider van het bankiershuis, geruggesteund door den nimbus van een omvangrijk persoonlijk vermogen, dat als aansprakelijk kapitaal naast het commanditaire staat. Deze conclusie ligt te meer voor de hand, omdat de aard van de activa zeer eenzijdig is, zoodat deze als onderpand voor opgenomen voorschotten met extra critische oogen dienen te worden bekeken. Dit te meer in het huidige tijdsbestek van internationale spanningen, waarbij het land, dat debiteur is van het overgrote deel der vorderingen — op langen en semi-langen termijn — die het actief uitmaken, rechtstreeks en in eerste instantie is betrokken.

De activiteitssfeer van de firma Mendelssohn lag grotendeels op het terrein der uitgifte van buitenlandsche leeningen. Reeds verleden jaar waren enkele langlopende leeningen aan de markt gebracht, die een zeer ongunstig onthaal vonden en die derhalve de liquide middelen sterk in beslag namen. Dit is voor de firma geen aanleiding geweest haar activiteit te verminderen. Integendeel, in den loop van dit jaar werden kort na elkaar met den Franschen Staat eenige leeningen gecontracteerd, waarvan de uitgifte, althans voor het gedeelte, dat niet in Zwitserland door de daar gevestigde consortia werd aangeboden, een volkomen mislukking was. Deze leeningen onderscheidden zich in het bijzonder, doordat de rentecondities zeer belangrijk ongunstiger waren dan die, welke op aan de Fransche beurzen verhandelde inheemsche staatsleeningen te bedingen waren, terwijl ook in vergelijking met de in het buitenland verhandelde Fransche fondsen, ten tijde van de aankondiging der uitgifte, een frappante onderschatting van het door het beleggend publiek op dit materiaal ver-

langde rendement werd aan den dag gelegd. Reeds kon men zich in dat verband afvragen, hoe men het aandurfde de 4 pCt. conversieleening, die in het begin van het jaar werd uitgegeven, zonder een „proefpost” om de markt te sondeeren, af te sluiten. Maar na de flagrante mislukking van deze emissie volgde nog de 3¼ pCt. leening, ten deele in obligatievorm, anderdeels in den vorm van de bekende 23 maal verlengbare promessen, waarmee nog grootere bedragen gemoeid waren.

Reeds onder normale omstandigheden is zulk een politiek funest, althans wanneer men niet tevoren zich verzekert van de medewerking van een consortium, waardoor het risico van waardedaling en de financiering over voldoende kapitaalkrachtige partners worden verdeeld. De principieele fout lag derhalve, naast de onjuiste taxatie van het absorptievermogen van de markt — gegeven de leeningscondities — in een onvoldoende syndiceering. Dat aldus de liquiditeit van de firma in het gedrang kwam, was reeds gebleken, toen, na een mislukte poging om noemenswaarde bedragen van de verlengbare Fransche promessen te plaatsen, deze promessen werden aangeboden zonder verlengingsplicht voor den nemer. De firma Mendelssohn nam dus die plicht op zich, teneinde in elk geval in een acuut gebrek aan contanten te voorzien. Hoewel aldus van dit papier groote bedragen konden worden geplaatst, was het bovendien noodig om ter financiering van de emissierestanten overal, waar deze te krijgen waren, voorschotten op te nemen. Het spreekt wel vanzelf, dat bij de zeer sterke eenzijdigheid van het onderpand en de afhankelijkheid van de waarde daarvan van de internationale situatie, zulks gevoegd nog bij een nieuwen ongunstige factor: de stijging van den rentevoet in het laatste halfjaar, de toestand uitermate labiel was, en opzeggingen van credieten elk oogenblik te wachten waren. Daarbij kwam, dat, bij de geschetste verhouding tusschen totaalactief eenerzijds en aansprakelijk kapitaal en verplichtingen anderzijds, reeds een betrekkelijk geringe waardedaling van het actief tot insolventie moest leiden, tenzij men in het vermogen der firmanten voor de verliezen dekking kon vinden. Zoover op het oogenblik valt te beoordeelen, is zulk een dekking niet aanwezig.

Wat aan den val van dit bankiershuis een speciaal karakter verleent, in afwijking van dergelijke gevallen in het verleden, is, dat niet een algemeene crisis de directe aanleiding tot de déconfiture is. Ten hoogste hebben de politieke spanningen de débâcle verhaast, maar de financieele structuur was dermate labiel, dat ook onder bijna normale omstandigheden een surséance in de lijn der ontwikkeling zou hebben gelegen.

Gezien het zeer speciale karakter van de zaken dezer firma, en in verband ook met de omstandigheid, dat het contact met het Nederlandsche bedrijfsleven uiterst gering was, zoo zelfs, dat men het kan verwaarloozen, zou men het gebeurde als iets kunnen beschouwen, dat de Nederlandsche volkshuishouding en ons bankwezen nauwelijks raakt, ware het niet, dat de financiering van de firma Mendelssohn tot zeer omvangrijke bedragen is geschied door Nederlandsche instellingen. De voornaamste dezer crediteuren zijn de Nederlandsche Handel Maatschappij en De Nederlandsche Bank.

Wat de N.E.M. betreft, beteekent zulks, dat een in verhouding tot de eigen middelen zeer aanzienlijk bedrag is geïnvesteerd in één enkelen debiteur, weliswaar volledig „gedekt” en zelfs wellicht met behoorlijke overwaarde. Maar juist de eenzijdigheid van het onderpand, en de gevoeligheid van de waarde daarvan voor internationale troebelen, die toch geenszins kunnen worden beschouwd als slechts een theoretische mogelijkheid, maar die een acuut risico vormen, moeten tot de conclusie leiden, dat men met deze financiering in strijd is gekomen met één van de belangrijkste eischen van het bankiersbedrijf: niet te

<sup>1)</sup> Zie blz. 634.

veel op één kaart zetten. Zelfs indien het onderpand behalve uit Fransche fondsen ook nog bestaat uit andere onverteerde emissierestanten, dan blijft het feit, dat het pand zeer eenzijdig is, omdat de belangen van Mendelssohn zelf ook nimmer ruim verdeeld waren.

Wat De Nederlandsche Bank betreft, mag men nog niet anders doen dan het oordeel opschorten. Zoals bekend is, sluit De Nederlandsche Bank in principe onverteerde resten van uitgiften van de beleening uit. Men kan niet zonder meer aannemen, dat voor dit geval een uitzondering op dezen regel is gemaakt. Hoe dan wel de situatie is, kan men slechts gissen.

Het spreekt overigens vanzelf, dat dit geval weer eens de vraag heeft doen rijzen: zijn dergelijke onverwachte débâcles niet te vermijden. De kwestie van staats-toezicht op het bankwezen is voor velen weer een acuut probleem geworden. Hangende het onderzoek van de Staatscommissie ad hoc lijkt het voorbarig dit punt aan te roeren. Wel kan men zich afvragen, of niet reeds een simpele publicatieplicht van balanscijfers in dit geval voldoende zou zijn geweest om althans een deel der geldgevers — enkelen die deze situatie geheel kenden, vallen daaronder natuurlijk niet — te weerhouden van het geven van voorschotten, en aldus wellicht preventief zou hebben gewerkt ten aanzien van de activiteit der firma zelve.

Voorloopige staat van activa en passiva der firma Mendelssohn & Co., ontleend aan het Algemeen Handelsblad van 15 Aug. 1939:

## Baten:

Kassa, goud en coupons .....	f	216.749.96
Debiteuren in Gulden .....	„	26.860.151.97
Debiteuren in vreemde valuta .....	„	30.051.120.91
Buitenlandsche schatkistbiljetten .....	„	20.050.983.—
Fondsen .....	„	98.829.800.—
Nog te ontvangen fondsen .....	„	13.359.191.—
Deelnemingen .....	„	7.033.322.25
Syndicaatsrekeningen .....	„	14.611.520.74
Onroerende goederen .....	„	1.160.966.90
	f	212.173.806.73

## Lasten:

Crediteuren in Gulden .....	f	64.577.955.65
Crediteuren in vreemde valuta .....	„	57.515.811.10
Consortiale crediteuren .....	„	95.742.538.71
Nog niet betaalde cheques .....	„	17.083.88
	f	217.853.389.34

## ONTVANGEN BOEKEN.

*Report on Agricultural research in Great-Britain.* Uitgegeven door de „Research Group of Political and Economic Planning. (Londen 1938; Prijs 8/6).

*Een nieuwe geest?* Uitgave van de Vereniging voor Actieve Handelspolitiek. (Amsterdam 1939).

*Het Nederlandsch-Duitsche handelsverkeer in zijne ontwikkeling gedurende de jaren 1930 tot en met 1938* door Mr. A. E. D. von Saher. Op verzoek van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland te 's-Gravenhage. (Amsterdam 1939. N.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij. Prijs f 3.90).

## MAANDCIJFERS.

## OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

Ult. Juli 1939 (in Gulden)

AFDEELING I a Dir. belastingen	Kohieren voor den dienst 1939 1)			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t.m. dezelfde maand van het vorige jaar 2)
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	
Grondbelast. a)	10.667.014	5.983	10.661.031	10.484.542
Inkomst.bel. b)	63.363.788	915.147	62.448.641	53.179.309
Vermogensb. c)	13.332.018	85.237	13.246.782	13.524.420
Verdedig.bel. I	7.724.464	52.976	7.671.488	8.493.148
Bel.v.d.doodehd.	1.589.885	3.471	1.586.414	1.523.435
Totaal	96.677.169	1.062.814	95.614.856	87.204.854

a) ¼ hoofdsom + 20 opercenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 70—88 opercenten. c) Hoofdsom + 75 opercenten.

1) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ¼ gedeelte van het belastingdienstjaar 1939/1940 en ¾ gedeelte van het belastingdienstjaar 1938/1939. 2) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ¼ gedeelte van het belastingdienstjaar 1938/1939 en ¾ gedeelte van het belastingdienstjaar 1937/1938.

AFDEELING I b Overige middelen.	Juli 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenkomstige periode 1938
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. .	8.181.208	17.792.746	17.638.962
Rechten op den invoer .	9.848.758	66.366.585	55.273.809
Statistiekrecht .....	221.350	1.479.279	1.406.177
Accijns op zout .....	194.837	1.170.897	1.331.871
Accijns op geslacht ....	579.821	4.188.167	4.287.734
Accijns op wijn .....	31.691	1.243.228	1.176.885
Accijns op gedistill. ....	2.440.292	16.677.580	15.984.200
Accijns op bier .....	852.550	5.112.845	4.715.082
Accijns op suiker .....	5.657.594	33.457.997	31.300.617
Accijns op tabak .....	3.348.413	22.149.854	21.418.373
Bel. op gouden en zilverw.	50.244	344.000	308.814
Omzetbelasting .....	11.441.280	52.062.665	42.397.638
Couponbelasting .....	469.984	3.021.604	3.215.349
Recht. en boeten v. zegel	1.447.980	12.198.271	13.769.918
Recht. en boet. v. registr.	1.143.616	8.929.051	9.836.334
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	4.046.243	27.337.953	32.335.239
Opbrengst d. loodsgelden	70.336	493.288	292.194
Totalen ....	50.026.197	274.026.010	256.689.196

1) Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 227.187 (Beursbel.). 2) Idem f 2.149.833.

## INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1938/1939 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Juli 1939	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1937/38 tot en met dezelfde maand van 1938
Gemeente.f.belast. . .	67.951.001	60.748.779
Opc. verm. t. get. v. 50	6.014.004	6.055.590

## AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13-19 Aug. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	13-19 Aug. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe .....	6.581	528.384	670.344	—	47.989	4.295	576.373	674.639
Rogge .....	1.730	126.103	108.080	—	1.700	—	127.803	108.080
Boekweit .....	343	11.321	12.128	—	—	—	11.321	12.128
Mais .....	17.816	452.202	787.119	250	61.753	63.030	513.955	850.149
Gerst .....	8.825	185.323	257.439	—	11.514	11.004	196.837	268.443
Haver .....	9.089	147.618	121.757	—	2.360	7.812	149.978	129.569
Lijnzaad .....	11.700	113.309	112.436	1.459	203.281	148.178	316.590	260.614
Lijnkoek .....	375	52.097	39.202	—	150	125	52.247	39.327
Tarwemeel .....	1.031	42.820	37.710	—	5.106	8.306	47.926	46.016
Andere meelsoorten ....	610	15.797	20.657	225	4.274	3.659	20.071	24.316



OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1939	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Juli 1939
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom wegens gebouwde eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	9.681.000	9.639.439
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	19.000.000	19.558.672
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofdsom)	15.500.000	7.396.623
Vermogensbelasting (twee en twintig opcenten op de hoofdsom)	2.640.000	1.132.199
Inkomstenbelasting (tien opcenten op de hoofdsom)	4.800.000	2.541.396
<b>Totalen</b>	<b>51.621.000</b>	<b>40.268.329</b>

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1938.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1938 tot en met de maand Juli 1939
Grondbelasting. (1/4 hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	10.600.000	10.465.547
Inkomstenbelasting	75.000.000	91.054.213
Vermogensbelasting	20.000.000	21.483.500
Verdedigingsbel. I	9.000.000	11.392.985
Belasting v. d. doode hand	1.800.000	2.110.454
Divid.- en tantiëmebelasting	21.000.000	25.039.288
Rechten op den invoer	98.000.000	99.152.027
Statistiekrecht	2.500.000	2.459.190
Accijns op zout	2.000.000	1.981.017
Accijns op geslacht	7.200.000	7.424.848
Accijns op wijn	2.200.000	2.263.529
Accijns op gedistilleerd	28.000.000	28.921.244
Accijns op bier	7.000.000	8.119.599
Accijns op suiker	55.000.000	56.853.631
Accijns op tabak	35.000.000	36.512.955
Belast. op gouden en zilverw.	575.000	577.096
Omzetbelasting	75.000.000	77.132.031
Couponbelasting	6.000.000	4.996.633
Rechten en boeten van zegel	26.000.000	21.112.051
Rechten en boeten v. registr.	17.000.000	16.605.610
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	46.000.000	50.321.940
Opbrengst der loodsgelden	750.000	663.225
<b>Totalen</b>	<b>545.625.000</b>	<b>576.642.613</b>

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Juli 1939	1939	1938
Motorrijtuigenbelasting	2.219.256	16.969.125	15.463.853
Rijwielbelasting	3.683.015	3.779.678	3.715.620
<b>Totalen</b>	<b>5.902.271</b>	<b>20.748.803</b>	<b>19.179.473</b>

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Juli zijn volgens C. Czarnikow:	1939	1938	1937
In tons	1939	1938	1937
Duitschland	934.000	1.151.000	764.000
Bohemen/Moravië	101.000	194.000	221.000
Frankrijk	287.000	423.000	337.000
Nederland	80.000	124.000	149.000
België	79.000	121.000	101.000
Hongarije	54.000	58.000	66.000
Polen	209.000	217.000	180.000
Engeland Geimp. suiker	271.000	304.000	311.000
„ Binnenl. „	83.000	75.000	122.000
Europa	2.098.000	2.667.000	2.251.000
V.S. Alle havens	382.000	345.000	305.000
Cuba	2.010.000	1.987.000	1.591.000
Java	313.000	338.000	229.000
<b>Totaal</b>	<b>4.803.000</b>	<b>5.337.000</b>	<b>4.376.000</b>

STATISTIEKEN.

OPEN MARKT.

	1939				1938	1937	1914
	19 Aug.	14/19 Aug.	7/12 Aug.	24/29 Juli	15/20 Aug.	16/21 Aug.	20/24 Juli
<b>Amsterdam</b>							
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/4	3/4-4/4
Prolong.	3/4	3/4	3/4	3/4	1/2	1/4-1	3-4 1/4
<b>Londen</b>							
Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1 2)	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1
Partic. disc.	3/4-13/16	11/16-13/16	5/8-11/16 2)	21/32-23/32	17/32	17/32-9/16	9/16-3/4
<b>Berlijn</b>							
Daggeld...	2 1/4-1/2	2 1/4-5/8	2 1/4-5/8	2 1/4-3/8	2 1/8-5/8	2 1/8-3/8	2 1/8-3/8
Maandgeld	2 3/4-5/8	2 3/8-5/8	2 3/8-5/8	2 3/8-5/8	2 3/4-3	2 1/2-7/8	2 1/2-7/8
Part. disc.	2 3/4	2 3/4	2 3/4	2 3/4	2 7/8	2 7/8	2 7/8
Warenw...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	4-1/4
<b>New York</b>							
Daggeld 1)	1	1	1	1	1	1	3/16
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1

1) Koers van 11 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.  
2) Koers van 8/12 Aug.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
15 Aug. 1939	1.86 1/16	8.71 5/8	74.80	4.93 3/4	31.65	100 1/4
16 „ 1939	1.86 1/4	8.71 3/4	74.75	4.93	31.63	100 1/4
17 „ 1939	1.86 1/8	8.73 1/2	74.90	4.94 1/4	31.70	100 1/4
18 „ 1939	1.86 1/16	8.72 1/2	74.85	4.93 3/8	31.67	100 1/4
19 „ 1939	1.86 1/8	8.71 3/4	74.78	4.93 1/2	31.65	100 1/4
21 „ 1939	1.86 1/16	8.72 1/2	74.75	4.93 1/4	31.66	100 1/4
Laagste d.w.1)	1.86	8.70 1/2	74.60	4.92 1/2	31.60	100
Hoogste d.w.1)	1.86 1/8	8.73 1/2	74.92 1/2	4.94 1/2	31.71	100 1/4
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
15 Aug. 1939	42.05	—	—	—	—
16 „ 1939	42.06	—	—	—	—
17 „ 1939	42.14	—	—	—	—
18 „ 1939	42.09	—	—	—	—
19 „ 1939	42.07	—	—	—	—
21 „ 1939	42.10	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	41	—	—	—	—
Hoogste d.w.1)	42.15	6.45	1.40	9.85	—
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
15 Aug. 1939	44.95	38.92 1/2	43.80	3.85	43 1/2	1.86 1/4
16 „ 1939	44.92 1/2	38.90	43.80	3.85	43 1/2	1.86 1/4
17 „ 1939	45.02 1/2	39.00	43.90	3.85	43 1/2	1.86 1/4
18 „ 1939	44.97 1/2	38.97 1/2	43.85	3.85	43 1/2	1.86 1/4
19 „ 1939	45.00	38.95	43.85	—	43 1/2	1.86 1/4
21 „ 1939	45.00	38.95	43.85	3.86	43 1/2	1.86 1/4
Laagste d.w.1)	44.90	38.85	43.75	3.82	42 1/2	1.85 1/4
Hoogste d.w.1)	45.10	38.97 1/2	43.90	3.87 1/2	43 3/4	1.87
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.1878

\*) Notering te Amsterdam. \*\*) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.  
In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
15 Aug. 1939	4.68 1/8	2,64 1/16	40,13 1/2	53,67
16 „ 1939	4,68 1/8	2,64 1/16	40,13	53,65
17 „ 1939	4,68 1/8	2,64 1/16	40,13	53,62
18 „ 1939	4,68 1/8	2,64 1/16	40,13	53,68
19 „ 1939	—	—	—	—
21 „ 1939	4,68 1/8	2,64 1/16	40,10	53,60
22 Aug. 1938	4,88 1/16	2,73 3/8	40,08	54,71
Muntpariteit..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 5/16

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

	Londen 1)	N.York 2)	A'dam 3)	Londen 4)
15 Aug. 1939..	17 1/16	35 1/2	15 Aug. 1939..	2105 148/7
16 „ 1939..	17 1/16	35 1/2	16 „ 1939..	2105 148/7
17 „ 1939..	17	35 1/2	17 „ 1939..	2105 148/7
18 „ 1939..	17 1/16	35 1/2	18 „ 1939..	2105 148/7
19 „ 1939..	17 1/8	—	19 „ 1939..	2105 148/7
21 „ 1939..	17 9/16	36 1/2	21 „ 1939..	2105 148/7
22 Aug. 1938..	19 5/16	42 1/2	22 Aug. 1938..	2065 142/5
27 Juli 1914..	24 1/16	59	27 Juli 1914..	1648 84/10 1/4

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In guildens per Kg. 1000/1000. 4) In sh. p. oz. fine.

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN BELANGRIJKE VOEDINGS- EN GENOT-

*) Zie blz. 281 van E.-S. B. van 5 April jl.	GERST 64½ kg La Plata) loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE Bahia Blanca) loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.				BURMA RIJST Loonzein per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein		BOTER per kg.		KAAS Edammer Alkmaar Fabr. kaas gang exp. per 50 kg.		EIEREN (groot) Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.
1927	237	110.2	171.50	89.3	176	87.1	12.475	102.5	13.825	110.1	14.75	109.3	6.83	104.5	11/31/4	2.03	98.4	43.30	95.0	7.96	99.3	
1928	228.50	106.2	208.50	108.6	226	111.9	13.15	108.1	12.575	100.1	13.475	99.9	6.43	98.4	10/79/4	2.11	102.3	48.05	105.4	7.99	99.6	
1929	179.75	83.6	196	102.1	204	101.0	10.875	89.4	11.275	89.8	12.25	90.8	6.34	97.0	10/6	2.05	99.4	45.40	99.6	8.11	101.1	
1930	111.75	52.0	118.50	61.7	136.75	67.7	6.225	51.2	8.275	65.9	9.675	71.7	5.09	77.9	8/5	1.66	80.5	38.45	84.4	6.72	83.8	
1931	107.25	49.9	78.25	40.8	84.50	41.8	4.55	37.4	4.65	37.0	5.55	41.1	3.09	47.3	5/6	1.34	64.9	31.30	68.7	5.35	66.7	
1932	100.75	46.8	72	37.5	77.25	38.2	4.625	38.0	4.70	37.4	5.225	38.7	2.59	39.6	5/11/4	0.94	45.6	22.70	49.8	4.14	51.6	
1933	70	32.5	60.75	31.6	68.50	33.9	3.55	29.3	3.75	29.9	5.025	37.2	1.84	28.2	4/5/4	0.61	29.6	20.20	44.3	3.71	46.3	
1934	75.75	35.2	64.75	33.7	70.75	35.0	3.325	27.3	3.25	25.9	3.675	27.3	1.74	26.6	4/79/4	0.45	21.8	18.70	41.0	3.45	43.0	
1935	68	31.6	56	29.2	61.25	30.3	3.075	25.3	3.875	30.9	4.125	30.6	2.07	31.7	5/8/4	0.49	23.7	14.85	32.6	3.20	39.9	
1936	86	40.0	74.50	38.8	74	36.6	4.275	35.1	5.75	45.8	6.275	46.5	2.19	33.5	5/7/4	0.58	28.1	17.55	38.5	3.50	43.6	
1937	137.75	64.0	105.75	55.1	111	55.0	8.95	73.6	8.025	63.9	8.925	66.2	2.70	41.3	6/-	0.78	37.9	19.75	43.3	3.96	49.4	
1938	103.00	47.9	100.50	52.3	106.50	49.9	5.725	47.1	5.40	43.0	6.20	46.0	2.48	38.0	5/7	0.80	38.8	21.27	46.7	3.98	49.6	
Juli 1938	103.75	48.2	104.75	54.6	106.75	50.1	5.95	48.9	5.375	42.8	6.775	50.2	2.74	42.0	6/11/4	0.78	37.9	20.45	44.9	3.71	46.3	
Aug. "	86.75	40.3	98.25	51.2	102.25	47.9	5.05	41.5	4.70	37.4	5.775	42.8	2.88	44.1	6/5/4	0.76	36.9	21.32	46.8	4.17	57.0	
Sept. "	80.50	37.4	96.25	50.1	105.25	49.4	4.275	35.1	4.15	33.0	4.80	35.6	2.81	43.0	6/3/4	0.78	37.9	22.80	50	5	62.3	
Oct. "	79	36.7	89.25	46.5	96.50	45.3	3.975	32.7	3.525	28.1	4.025	29.8	2.39	36.6	5/5/4	0.74	35.9	23.45	51.4	5.07	63.2	
Nov. "	81	37.7	84.50	44.0	91	42.7	4.30	35.3	3.35	26.7	3.65	27.1	2.08	31.9	4/9/4	0.76	36.9	22.32	49.0	4.90	61.1	
Dec. "	81	42.3	97.25	50.7	106.75	50.1	4.425	36.4	3.525	28.1	3.75	27.8	2.05	31.4	4/9/4	0.83	40.3	20.60	45.2	4.73	59.0	
Jan. 1939	88	40.9	96.75	50.4	106.25	49.8	4.30	35.3	3.75	29.9	3.85	28.5	2.12	32.5	4/11/4	0.84	40.8	20.07	44.0	4.29	53.5	
Febr. "	84.50	39.3	89	46.4	97.75	45.8	4.225	34.7	3.50	27.9	3.675	27.2	2.27	34.8	5/2/4	0.86	41.7	19.95	43.8	3.41	42.5	
Maart "	89.75	41.7	89.25	46.5	98.25	46.1	4.225	34.7	3.575	28.5	3.625	26.9	2.42	37.1	5/5/4	0.80	38.8	18.15	39.8	3.50	43.6	
April "	93	43.2	90.75	47.3	101.25	47.5	4.25	34.9	3.575	28.5	3.825	28.4	2.57	39.4	5/9/4	0.75	36.4	16.57	36.4	3.55	44.3	
Mei "	91	42.3	89.75	46.7	100.50	47.2	4.10	33.7	3.925	31.2	3.95	29.3	2.65	40.6	6/1	0.69	33.5	17.45	38.3	3.40	42.4	
Juni "	90.75	42.2	90.50	47.1	97.25	45.6	3.90	32.1	3.475	27.7	3.825	28.4	2.62	40.1	5/11/4	0.75	36.4	17.10	37.5	3.45	43.0	
Juli "	87	40.5	83.25	43.4	91.25	42.8	3.875	31.9	3.35	26.7	3.45	25.6	2.54	38.9	5/9/4	0.76	36.9	16.55	36.3	3.49	43.5	
1-8 Aug. '39	85.50	39.8	82	42.7	85	39.9	4.25	34.9	3.40	27.1	3.40	25.2	2.55	39.1	5/9/4	0.72	35.0	15.50	34.0	3.35	41.8	
8-15 "	86	40.9	78.75	41.0	83.50	39.2	4.30	35.3	3.125	24.9	3.40	25.2	2.58	39.5	5/11/4	0.70	34.0	16.25	35.7	4.20	52.4	
15-22 "	86	40.0	80.50	41.9	84.50	39.6	4.30	35.3	3.125	24.9	3.40	25.2	2.59	39.7	5/11/4	0.70	34.0	16	35.1	4.32	53.9	

\*) La Plata

	JUTE „First Marks“ c.i.f. Londen per Eng. ton		KATOEN						AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.						JAPAN, ZIJDE 13/14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.		RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.				
	f	%	Midling Upland loco New York per lb.		Super Fine C.P. Oomra Liverpool per lb.		Crossbred Colonial Carded 50's Av.		Merino 64's Av.		Herl. Ned.Ct.		Not.		Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.			
	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.	Herl. Ned.Ct.	Not.			
1927	442.38	103.4	36.10/-	43.8	93.1	17.60	36.7	102.1	7.27	133.8	96.8	26.50	244.9	104.8	48.50	13.55	105.8	5.44	93	140.2	18.50
1928	445.89	104.2	36.16/11	49.8	105.8	20	37.9	105.5	7.51	153.8	111.2	30.50	259.7	111.1	51.50	12.60	98.4	5.07	54	81.4	10.75
1929	395.49	92.4	32.14/3	47.6	101.1	19.10	33.2	92.4	6.59	127.2	92.0	25.25	196.5	84.1	39	12.28	95.9	4.93	52	78.4	10.25
1930	257.97	60.3	21.6/9	33.6	71.4	13.50	19.7	54.8	3.92	81.9	59.2	16.25	134.8	57.7	26.75	8.50	66.4	3.42	30	45.2	5.875
1931	192.15	44.0	17.1/7	21.1	44.8	8.50	20.1	55.9	4.28	60.9	44.0	13	109.0	46.6	23.25	5.97	46.6	2.40	15	22.6	3.125
1932	146.86	34.3	16.18/-	15.9	33.8	6.40	19.5	54.3	5.39	42.5	30.7	11.75	79.7	34.1	22	3.87	30.2	1.56	12	18.1	3.375
1933	128.63	30.1	15.12/2	17.4	37.0	8.70	16.8	46.8	4.91	48.9	35.4	14.25	96.9	41.5	28.25	3.21	25.1	1.61	11	16.6	3.25
1934	115.85	27.1	15.9/9	18.3	38.9	12.30	13.6	37.8	4.37	51.4	37.2	16.50	95.8	41.0	30.75	1.92	15.0	1.29	19	28.6	6.25
1935	134.52	31.4	18.11/8	17.6	37.4	11.90	17.7	49.3	5.87	42.2	30.5	14	84.5	36.2	28	2.41	18.8	1.63	18	27.1	6
1936	142.61	33.3	18.6/8	19.0	40.2	12.10	18.2	50.7	5.60	54.3	39.3	16.75	108.6	46.5	33.50	2.71	21.2	1.73	25	37.7	7.75
1937	183.46	42.9	20.8/4	20.8	44.2	11.44	20.0	55.7	5.34	89.0	64.4	23.75	132.7	56.8	35.50	3.30	25.8	1.86	36	54.3	9.50
1938	165.24	38.6	18.15/3	15.7	33.3	8.64	15.1	42.0	4.08	61.9	44.8	16.75	96.1	41.1	26	2.99	23.3	1.64	27	40.7	7.25
Juli 1938	169.20	39.5	18.17/10	16.1	34.2	8.88	15.7	43.7	4.20	60.9	44.0	16.25	97.1	41.5	26	3.22	25.1	1.77	28	42.2	7.50
Aug. "	174.59	40.8	19.10/8	15.3	32.5	8.37	14.7	40.9	3.95	61.4	44.4	16.50	96.8	41.4	26	3.11	24.3	1.69	29	43.7	7.875
Sept. "	170.11	39.8	19.1/9	14.9	31.6	7.99	14.1	39.2	3.84	62.0	44.9	16.75	94.9	40.6	25	3.17	24.7	1.70	30	45.2	8
Oct. "	171.48	40.1	19.11/3	15.9	33.8	8.62	14.3	39.8	3.92	62.6	45.3	17.25	94.8	40.6	26	3.27	25.5	1.77	31	46.7	8.375
Nov. "	165.33	38.6	19.1/3	16.7	35.5	9.09	14.6	40.6	4.03	61.4	44.4	17	92.2	39.5	25.50	3.19	24.9	1.73	29	43.7	8.125
Dec. "	163.83	38.3	19.1/6	15.9	33.8	8.62	14.4	40.1	4.03	59.3	42.9	16.50	89.5	38.3	25	3.22	25.1	1.75	29	43.7	8.125
Jan. 1939	178.37	41.7	20.15/-	16.5	35.0	8.91	14.8	41.2	4.14	58.5	42.3	16.25	89.2	38.2	25	3.37	26.3	1.83	29	43.7	8
Febr. "	203.23	47.5	23.5/8	16.8	35.7	8.99	14.7	40.9	4.05	58.6	42.4	16	90.1	38.6	24.75	3.80	29.7	2.03	29	43.7	8
Maart "																					

	GE-SLACHTE RUNDEREN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middelgew. No. 1 Londen per cwt.		BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.		CACAO G.P. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist. suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.		THEE N.-Ind thee-veiling A'dam Gem. Java-en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer veedings- en genot-middelen					
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		cts.	%			
1927	93	98,2	77,50	90,4	65,15	97,8	2,73	92,2	41,21	119,4	68/-	46,87	95,5	54,10	91,4	19,12	119,6	82,75	109,2	102,8		
1928	96,40	101,8	93,12	109,2	66,80	100,3	3,03	102,4	34,64	100,4	57/3	49,62	101,1	63,48	107,3	15,85	99,1	75,25	99,3	102,7		
1929	108	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	9,60	60,0	72,1		
1930	92,9	96,9	48	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8	50,0	52,9		
1931	61	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,32	39,6	43,1		
1932	52	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,32	34,5	36,7		
1933	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,07	25,5	34,6		
1934	48,12	50,8	51,62	60,5	32	48,1	88/5	1,19	40,2	3/3 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	24,1	32,9		
1935	53,42	56,4	48,60	57,0	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/4	13,62	27,8	16,87	28,5	4,02	25,2	39,3		
1936	71,27	75,3	61,85	72,5	42,27	63,5	94/1	1,90	64,2	4/3	17,35	50,3	38/8	16,62	33,9	22,37	37,8	6,22	38,9	53,8		
1937	67,55	71,3	63,62	74,6	44,17	66,3	99/5	1,95	65,9	4/4 1/2	10,48	30,3	23/8	13,20	26,9	14,91	25,2	5,20	32,5	46,4		
1938																						
1939																						
Juli	67,20	71,0	62,40	73,1	46,46	69,8	103/9	1,98	66,9	4/5	9,76	28,3	21/9 1/2	12,75	26,0	14	23,7	4,95	31,0	47,75	63,0	46,3
Aug.	67	70,7	63,75	74,7	45,32	68,1	101/5	1,96	66,2	4/4 1/2	10,04	29,1	22/5 1/2	13,30	27,1	14,10	23,8	5	31,3	49,50	65,3	45,3
Sept.	64,65	68,3	62,45	73,2	43,67	65,6	99/-	1,90	64,2	4/3 1/4	10,41	30,2	23/4 1/2	13,50	27,5	14,50	24,5	5,35	33,5	53	70,0	45,5
Oct.	63,65	67,2	62,50	73,3	43	64,6	98/-	1,99	67,2	4/6 1/4	10,02	29,0	22/10 1/2	14,30	29,1	15,50	26,2	5,22	32,7	54	71,3	44,4
Nov.	62,15	65,6	60,87	71,4	39,28	59,0	90/7	1,99	67,2	4/7	9,51	27,5	22/11 1/2	14	28,5	15,50	26,2	5,45	34,1	50,25	66,3	43,1
Dec.	63,35	66,9	59,75	70,0	41,46	62,3	96/6	1,89	63,9	4/4 3/4	9,03	26,2	21/-	13,50	27,5	15	25,4	5,72	35,8	46,50	61,4	43,4
Jan. 1939	63,67	67,2	56,87	66,7	41,93	63,0	97/6	1,94	65,5	4/6 1/4	8,95	25,9	20/9 1/2	13,20	26,9	15	25,4	5,85	36,6	47,50	62,7	43,3
Febr.	61,85	65,3	55,95	65,6	43,61	65,5	100/-	1,90	64,2	4/4	9,14	26,5	20/10 1/2	13	26,5	15	25,4	5,77	36,1	48,75	64,4	41,7
Maart	62,47	66,0	55,82	65,4	44,39	66,7	100/7	1,84	62,2	4/2	9,27	26,9	21/-	13	26,5	15	25,4	5,72	39,2	50,50	66,7	42,7
April	65,32	69,0	56,40	66,1	42,08	63,2	95/6	1,75	59,1	3/11 3/4	9,05	26,2	20/10 1/2	13	26,5	15	25,4	7,32	45,8	53,50	70,6	42,9
Mei	67	70,7	59,95	65,6	39,28	59,0	90/-	1,85	62,5	4/2 3/4	8,85	25,6	20/3 1/2	13	26,5	15	25,4	8,52	53,3	52,25	69,0	43,1
Juni	65,47	69,1	54,70	64,1	40,23	60,4	91/3	1,84	62,2	4/2	8,86	25,7	20/1	12,75	26,0	14,50	24,5	8,07	50,5	51,25	67,7	42,7
Juli	65,25	68,9	59,17	69,4	43,05	64,6	98/-	1,96	66,2	4/5 1/2	8,65	25,1	19/8 1/4	12,50	25,5	14	23,7	8,10	50,7	50	66,0	42,4
1-8 Aug. '39	65,30	69,0	58,75	68,9	43,14	64,8	98/-	1,94	65,5	4/5	8,52	24,7	19/4 1/2	12,50	25,5	14	23,7	7	43,8	49,25	65,0	42,6
8-15 "	65,30	69,0	61	71,5	43,02	64,6	98/-	2,05	69,3	4/8	8,17	23,7	18/9	12,50	25,5	14	23,7	6,62	41,4	49,50	65,3	41,3
15-22 "	65,30	69,0	61	71,5	42,71	64,1	93/-	2,07	69,9	4/9	8,64	25,0	19/3	12,50	25,5	14	23,7	6,50	40,6	49,50	65,3	42,4

	GRENEHOUT Zweedsch ongesort. 2 1/2 x 7 per standaard ex opslagpl. Londen		VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finl. per standaard van 4,672 M3.		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Veiling te Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m.s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton c.i.f. Londen		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam per 1000 kg. 1)		GOUD cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoer-producten						
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				cts.	%				
1927	230,28	100,1	19	100,50	40,43	100,9	32,62	106,5	266,03	106,4	21.18/11	185	95,0	51,50	100,1	85	105,3	104,3	124,1				
1928	229,90	100,0	19	151,50	99,2	47,58	118,7	31,87	104,1	254,10	101,6	21	185,25	95,1	51,45	100,0	85	102,0	100,4	94,6			
1929	229,71	99,9	19	146	95,6	32,25	80,5	27,37	89,4	230,16	92,0	19	214	109,9	51,40	99,9	85	92,7	95,3	84,5			
1930	218,43	95,0	18,1/2	141,50	92,7	25,36	63,3	22,62	73,9	175,55	70,2	14,10/4	181,75	93,3	51,40	99,9	85	69,6	75,1	60,0			
1931	187,88	81,7	16,14/1	110,75	72,5	18,65	46,5	15,37	50,2	136,69	54,7	12,2/11	95,50	49,0	52	101,1	92/5	47,6	54,4	44,7			
1932	136,14	59,2	15,13/4	69	45,2	11,15	27,8	13	42,4	130,52	52,2	15	70	35,9	51,25	99,6	118	35,1	43,0	38,4			
1933	136,48	59,3	16,11/2	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10,19/4	75,50	38,8	51,35	99,8	124/7	33,1	38,8	34,5			
1934	134,02	58,3	17,18/4	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9,12/3	72,75	37,3	51,50	100,1	137/8	31,6	37,2	36,5			
1935	127,91	55,6	17,13/4	59,50	39,0	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14,8/-	67,25	34,5	51,50	100,1	142/2	32,2	36,9	34,8			
1936	139,98	60,9	17,19/10	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14,11/9	85	43,6	54,60	106,1	140/4	39,0	42,2	40,7			
1937	205,35	89,3	22,17/2	132,25	86,6	23,35	58,2	15,22	49,7	127,81	51,1	14,4/8	110,50	56,8	63,20	122,8	140/9	53,4	57,9	55,9			
1938	189,94	82,6	21,7/7	109,50	71,7	15,38	38,4	10,07	32,9	92,12	36,8	10,7/3	99	50,9	63,30	123,0	142/6	41,1	48,4	44,5			
1939																							
Juli	188,10	81,8	21	102,50	67,1	14,75	36,8	10,12	33,1	97,26	38,9	10,17/2	102	52,4	63,20	122,8	141/2	41,3	48,1	44,3			
Aug.	187,70	81,6	21	103	67,5	14,75	36,8	9,72	31,8	93,55	37,4	10,9/3	96,50	49,6	63,60	123,6	142/4	40,9	47,5	45,2			
Sept.	182,97	79,6	20,15/-	105	68,8	15,25	38,0	9,47	30,9	91,44	36,6	10,5/-	96,25	49,4	64,55	125,6	144/9	41,0	47,9	46,9			
Oct.	184,29	80,1	21	107	70,1	15,75	39,3	9,07	29,6	88,01	35,2	10	92,50	47,5	63,90	124,2	145/9 1/2	41,3	47,7	47,9			
Nov.	177,72	77,3	20,10/-	108,50	71,1	15,50	38,7	8,72	28,5	85,14	34,0	9,16/7	90	46,2	63,95	124,3	147/7 1/2	40,6	46,7	45,9			
Dec.	175	76,1	20,7/6	108,50	71,1	14,50	36,2	9	29,4	87,24	34,9	10,2/10	91,25	46,9	63,95	124,3	148/10	40,2	46,6	45,3			
Jan. 1939	174,17	75,7	20,5/-	108,55	71,1	14,50	36,2	9,07	29,6	88,20	35,3	10,4/9	89,25	45,9	64,20	124,8	148/8	40,7	46,5	45,7			
Febr.	169,53	73,7	19,8/9	109,80	71,9	14,50	36,2	9,40	30,7	90,50	36,2	10,6/11	90,50	46,5	64,90	126,1	148,4	42,1	46,4	46,1			
Maart	169,89	73,9	19,5/-	116,25	76,1	14,50	36,2	9,65	31,5	91,43	36,6	10,7/2	96,25	49,4	65,50	127,3	148/4 1/2	43,5	47,5	47,8			
April	170,19	74,0	19,6/3	117,50	76,9	16	39,9	9,47	30,9	91,89	36,7	10,8/5	94,50	48,5	65,45	127,2	148/6	44,5	47,8	48,8			
Mei	178,52	77,6	21,6/6	119,50	78,3	16,50	41,2	9,85	32,2	101,20	40,5	11,13/9	96	49,3	64,85	126,0	148/5 1/2	46,4	48,6	49,9			
Juni	186,26	81,0	21,2/6	126,25	82,7	17	42,4	9,97	32,6	106,46	42,6	12,1/7	99,75	51,2	65,55	127,4	148/8 1/2	47,5	49,1	50,0			
Juli	186,71	81,2	21,5/-	132,50	86,8	17	42,4	9,02	29,5	101,24	40,5	11,10/3	94	48,3	65,30	126,9	148/6	47,2	48,6	49,1			
1-8 Aug. '39	187,11	81,4	21,5/-	132,50	86,8	17	42,4	9,12	29,8	103,17	41,3	11,15/-	94	48,3	65,20	126,7	148/6 1/2	46,5	48,2	48,9			
8-15 "	186,55	81,1	21,5/-	132,50	86,8	17	42,4	9	29,4	104,37	41,7	12	93,50	48,0	64,65	125,7	148/7 1/2	46,2	48,2				

**NEDERLANDSCHE BANK.**

Verkorte Balans op 21 Augustus 1939.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	20.125.396,50		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	601.754,69		
enz. in disc.	Ag.sch. "	570.146,34	f	21.297.297,53
Papier o. h. Buitenl.	f	1.575.000,—		
Af: Verkocht maar voor				
debk. nog niet afgel. "				1.575.000,—
Beleeningen	Hfdbk. f	181.771.562,45 <sup>1)</sup>		
incl. vrsch.	Bijbnk. "	4.506.772,28		
in rek.-crt.	Ag.sch. "	28.533.829,97		
op onderp.	f	214.812.164,70		
Op Effecten enz. ..	f	213.612.375,35 <sup>1)</sup>		
Op Goederen en Ceel. "		1.199.789,35		214.812.164,70 <sup>1)</sup>
Voorschott. a. h. Rijk.....				
Munt, Goud .....	f	105.957.565,—		
Muntmat., Goud .....		1.023.466.701,16		
	f	1.129.424.266,16		
Munt, Zilver, enz. "		25.976.864,72		
Muntmat., Zilver. "				1.155.401.130,88
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfond's .....		43.911.628,15		
Gebouwen en Meub. der Bank.....		4.580.000,—		
Diverse rekeningen .....		11.581.174,10		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..		7.629.955,16		
	f	1.460.788.350,52		

**Passiva.**

Kapitaal .....	f	20.000.000,—
Reservefond's .....		4.277.243,54
Bijzondere reserve .....		7.756.940,37
Pensioenfond's .....		11.965.013,36
Bankbiljetten in omloop.....		1.011.582.290,—
Bankassignatiën in omloop .....		33.843,03
Rek.-Cour. { Het Rijk f 17.546.481,79		
saldo's: { Anderen " 384.045.815,66		401.592.297,45
Diverse rekeningen .....		3.580.722,77
	f	1.460.788.350,52

Beschikbaar metaalsaldo ..... f 590.048.689,15  
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de bank gerechtigd is .. 1.475.121.723,—  
 Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht .....

<sup>1)</sup> Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 60.612.475,—  
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
21 Aug. '39	105958	1.023.467	1011.582	401.626	590.049	79,9
14 " '39	106278	1.023.139	1011.106	398.317	591.334	80,1
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag discontos	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen <sup>1)</sup>
21 Aug. 1939	21.297	—	214.812	1.575	11.581
14 " 1939	14.863	—	216.299	1.800	12.714
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

<sup>1)</sup> Onder de activa.

**KOERSEN TE LONDEN.**

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Aug. 1939	12 Aug. 1939	14/19 Aug. 1939 Laagste	19 Aug. 1939 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8
Athene ....	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	24	24	24	24
Buenos Aires <sup>1)</sup>	p. pesop. £	20.19 1/2	20.19 1/2	20.17	20.22
Calcutta ....	Sh. p. rup.	1/5 1/2 1/16	1/5 1/2 1/16	1/5 29/32	1/5 31/32
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2 3/4	1/2 3/4	1/2 3/4	1/2 3/4
Istanbul ..	Piast. p. £	583	583	583	583
Kobe .....	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/2 1/16	1/2
Lissabon ....	Escu. p. £	110 3/16	110 3/16	110	110 3/16
Montevideo ..	d. per £	18 1/2	18 1/2	17 3/4	18 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.68 1/8	4.68 1/8	4.67 3/8	4.68 3/8
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	2 1/8	2 3/8	2 3/8	2 3/8
Shanghai ..	d. p. \$	4 3/8	4 3/8	3	4 3/8
Singapore ..	Sh. p. \$	2/4 3/8	2/4 3/8	2/4	2/4 3/8
Valparaiso <sup>2)</sup>	\$ per £	117	117	117	117
Warschau ..	Zl. p. £	24 3/8	24 3/8	24 3/8	25

<sup>1)</sup> Offic. not. 15 laten, gem. not., welke Imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938  
<sup>2)</sup> 17.13.3) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste "export" noteering.

**BANK VAN ENGELAND.**

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
16 Aug. 1939	247.340	512.389	34.166	5.909	23.549
9 " 1939	247.104	521.877	24.540	5.955	21.533
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
16 Aug. '39	111.636	27.457	94.728	35.717	34.951	22,1
9 " '39	114.831	31.846	81.654	35.929	25.227	16,8
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

<sup>1)</sup> Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

**BANK VAN FRANKRIJK.**

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
10 Aug. '39	97.266	649	14	10.051	706	4.121	30.577
3 " '39	97.266	653	14	10.483	707	4.651	30.577
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen <sup>1)</sup>	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culieren
10 Aug. '39	5.466	3.274	123.733	3.017	2.116	20.806
3 " '39	5.470	2.930	124.451	3.197	2.137	19.906
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

<sup>1)</sup> Sluitpost activa.

**DUITSCHER RIJKSBANK.**

Data	Goud en deviezen	Rentebank-scheine	Ander wis-sels, chèques en schat-kistpapier	Belee-ningen
15 Aug. 1939..	76,8	25,4	8.384,9	31,5
7 " 1939..	76,6	26,2	8.188,0	24,9
30 Juli 1914..	1.356,9	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Aug. 1939	953,2	1.062,4	8.704,9	1.105,4	439,5
7 " 1939	918,5	1.399,6	8.798,5	1.086,0	432,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

**NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).**

Data	Goud		Buitenlandsche deviezen en goudwaarden		Binnen- en buitenlandse wissels		Beleeningen op Belgische Staatsfond's		Voorschot aan den Staat		Overheids-fond's		Circulatie		Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen											Schatkist	Partic.		
17/8 . 1939	3.581	44	864	211	50	142	252	4.667	6	378						
10/8 . 1939	3.520	43	864	200	49	142	249	4.668	7	299						

**FEDERAL RESERVE BANKS.**

Data	Goudvoorraad		Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten <sup>1)</sup>	"Other cash" <sup>2)</sup>	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
9 Aug. '39	13.922,8	13.914,2	348,9	4,9	0,5
2 " '39	13.878,3	13.869,2	349,5	4,7	0,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 3)	Algem. Dek-kings-perc. 4)
9 Aug. '39	2.442,9	4.550,7	11.949,8	135,4	86,5	—
2 " '39	2.453,4	4.530,7	11.938,7	135,4	86,4	—

<sup>1)</sup> Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.  
<sup>2)</sup> "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.  
<sup>3)</sup> Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. <sup>4)</sup> Verhouding tot voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
2 Aug. '39	9	8.166	14.078	8.684	30.889	5.243
26 Juli '39	13	8.194	13.941	8.750	30.809	5.237

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.